Saab Finlandin vastaus liikenne- ja viestintävaliokunnan asiantuntijapyyntöön

Saab Finland kiittää liikenne- ja viestintävaliokuntaa kiinnostuksesta avaruustoimialaa kohtaan ja mahdollisuudesta osallistua valiokuntatyöhön asiantuntijalausunnolla. Alla tiivistetysti yrityksen näkökulmat esitettyihin kysymyksiin.

1. Mitä yrityksenne tekee ja mitä asiakkaiden tai yhteiskunnan ongelmia se ratkaisee avaruustoimialalla?

- Saab Finland Oy on osa Saab AB konsernia, joka kuuluu maailman johtaviin, kansainvälisellä tasolla toimiviin puolustus- ja turvallisuusyhtiöihin. Saab Finlandilla on Suomessa henkilöstöä yli 300. Toimipisteitä on neljällä eri paikkakunnalla Suomessa.
- Hyödynnämme satelliittijärjestelmistä saatavaa tietoa ja palveluita erityisesti puolustus- ja turvallisuustoimijoille kohdistetuissa tuotteissamme sekä kehitämme satelliittijärjestelmissä tarvittavia komponentteja.
- Saabin tuotteet tarjoavat loppukäyttäjille suvereenia suorituskykyä ja parantavat eurooppalaista omavaraisuutta.

2. Millä markkinoilla ja millaisessa kansainvälisessä kilpailutilanteessa toimitte?

- Saab-konserni ja Saab Finland toimivat globaalilla puolustusteollisuusmarkkinalla. Vahvana kotimarkkinana voidaan nähdä Pohjoismaat sekä Eurooppa.
- Markkinalla on, puolustusteollisuudelle tyypillinen, vahvasti puolustus-, turvallisuus- ja geopolitiikasta riippuvainen kilpailutilanne, jossa valtioiden välisten suhteiden rooli on vahva.

3. Mitkä ovat yrityksenne tärkeimmät kasvumahdollisuudet ja haasteet?

- Saab-konsernin sisällä, Saab Finlandin kasvumahdollisuudet nojaavat vahvaan radioteknologian ja piiri- ja sirusuunnittelun (ASIC chips) osaamiseen, mikä mahdollistaa samaan aikaan tuotteiden fyysisen koon ja painon miniatyrisoinnin sekä niiden suorituskyvyn merkittävän kasvattamisen.
- Merkittävä Saab Finlandin kasvumahdollisuus on myös emokonsernin tarjoamat globaalit myyntikanavat.
- Saabin suurin mahdollisuus on toimia "liimana" avaruusdatan ja maanpäällisen puolustuksen välillä hyödyntämällä teknologiaa taistelukentän järjestelmissä.

4. Mitä Suomen tulisi tehdä, jotta suomalaiset avaruusalan yritykset voisivat kasvaa, kansainvälistyä ja houkutella investointeja?

- Suomessa tulisi olla selkeä, keskitetty ja toimintakykyinen avaruushallinto, joka aktiivisesti ylläpitää ja toteuttaa strategisia tavoitteita. Suomen avaruushallinon toimintamallia arvioivatyöryhmän loppuraportissa (https://tem.fi/-/tyoryhma-arvioi-vaihtoehtoja-suomen-avaruushallinnon-vahvistamiseksi) todetaan, että avaruushallinnon tulee kasvaa ja vahvistua toimialan mukana sekä kuvaa ja arvioi neljä vaihtoehtoista lähestymistapaa sen toteuttamiseksi. Näihin toimenpiteisiin on syytä välittömästi ryhtyä.
- Kansallista avaruusstrategiaa tulisi arvioida jatkuvasti suhteessa toimialan muutoksiin ja muutoksiin puolustus- ja turvallisuuspolitiikassa (Avaruusstrategia 2030 https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-881-9).
- Kansallisessa avaruusstrategiassa tulisi huomioida kotimaiset yritykset osana kansallista suorituskykyä sekä tukea niiden kansainvälistymistä valtioiden välisellä yhteistyöllä (G2G / government to government -malli).
- Jotta yritykset onnistuvat houkuttelemaan yksityistä rahoitusta, osittaista kasvurahoitusta tulisi tarjota kansallisesti jatkuvasti läpi yritysten kasvupolun. Samalla tulee turvata riittävä kotimainen omistusosuus erityisesti strategisia kyvykkyyksiä tarjoavista yrityksistä.
- Suurin riski on jäädä hitaan byrokratian uhriksi toimialalla, joka kehittyy tällä hetkellä eksponentiaalisesti.
- Koska avaruuden hyödyntäminen on yhteiskunnan toimintoja poikkileikkaavaa ja toimialan mahdollisuuksia ymmärtäviä osaajia tarvitaan laajasti, yliopistoja ja korkeakouluja tulisi kannustaa tarjoamaan avaruusaiheista koulutusta monipuolisesti eri alojen opiskelijoille.

5. Mitä toivotte Suomen EU:n avaruuspolitiikalta?

- Suomen avaruushallinnon tulisi aktiivisesti osallistua ja vaikuttaa EU:n avaruusohjelman sisältöön. Samalla vuorovaikutus alan kotimaisten toimijoiden kanssa tulisi olla tiivistä: hallinnon tulisi viestiä EU:ssa valmistelussa olevista aiheista sekä kuulla yritysten näkökulmia niihin liittyen.
- EU:n tulevan monivuotisen rahoituskehyksen (MFF) ja sen kilpailukykyrahaston (ECF) sisältämät suunnitelmat puolustusteollisuuden ja avaruusohjelman vahvistamiseksi ovat monipuoliset ja näemme ne lähtökohtaisesti kannatettavina. ECF:n sääntöjä tulisi mukauttaa siten, että ne tukevat toimialan uusiutumista Euroopassa innovaatioiden ja aidon kilpailullisuuden kautta.
- EU:n valmistelussa oleva avaruuslainsäädäntö (EU Space Act) on vakava uhka koko toimialan kehitykselle Suomessa ja Euroopassa. Lisääntyvä sääntely ja byrokratia ei tue uusien innovaatioiden syntymistä, yritysten kasvuedellytyksiä tai kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia, ja haittaavat täten kilpailukykyä kansainvälisillä markkinoilla. Suomen avaruushallinnon tulisi vaikuttaa Space Actin valmisteluun ja pyrkiä estämään tarpeettoman sääntelyn syntyminen. Space Act tavoitteita tulisi EU-tasolla edistää pakottavan sääntelyn sijaan positiivisilla kannustimilla.
- EU:n avaruusohjelman komponenttien rooli sotilaallisena suorituskykynä tulisi tunnustaa, ja vaikka EU:lla ei lähtökohtaisesti ole mandaattia rakentaa sotilaallista suorituskykyä, tulisi EU:n avaruusohjelman, kansallisten puolustushallintojen sekä NATOn väliseltä yhteistyöltä poistaa tarpeettomat esteet.

- Eurooppaan on syytä turvata autonominen kyky toteuttaa avaruusohjelmia ja tuottaa avaruusteknologiaa riippumatta muista osapuolista.

6. Mikä on Suomen sellainen erityinen vahvuus avaruustoiminnassa, jonka varaan Suomen kansainvälistä roolia kannattaisi rakentaa?

- Suomen vahvuus on pitkäjänteisen tutkimuksen tuloksena aikaansaadussa erittäin korkeassa teknologisessa osaamisessa, erikoistumisessa ja kyvyssä jalostaa dataa tiedoksi. Jos Suomen kansainvälistä roolia pitäisi rakentaa yhden ydinvahvuuden varaan, se olisi: Avaruusdatan ja tekoälyn integraatio turvallisuuteen ja kestävään kehitykseen, erityisesti arktisessa ympäristössä.
- Suomi on maailman kärkeä ohjelmistokehityksessä, tekoälyssä ja datan käsittelyssä. Nykyään avaruussektorin pullonkaula ei ole enää datan kerääminen satelliiteista, vaan sen analysointi, ymmärtäminen ja soveltaminen.

7. Mitkä teemat Suomen tulisi nostaa vuonna 2028 EISC (European Interparliamentary Space Conference)-puheenjohtajuuskaudellaan eurooppalaiseen keskusteluun? Mikä voisi olla Suomen oma avaruusalan viesti Euroopalle vuonna 2028? Millainen EISC 2028-konferenssi olisi suomalaiselle avaruussektorille aidosti hyödyllinen?

- EISC-puheenjohtajuuskaudella Suomi voi kantavana teemana nostaa esiin kansainvälisen turvallisuustilanteen, siihen liittyvät geopoliittiset jännitteet ja strategisen autonomian tarpeen avaruusalalla.
- Avaruustoiminta on keskeinen osa nykyaikaista turvallisuusympäristöä. Eurooppalainen avaruusyhteistyö on keskeistä geopoliittisten jännitteiden kasvaessa.
- Lisäksi Suomi voisi nostaa esiin avaruusetiikkaan liittyviä kysymyksiä sekä korostaa YK:n roolia kansainvälisen avaruuslainsäädännön määrittämisessä.
- Erityistä huomiota vaatii myös avaruuden hyödyntämisen turvaaminen sotilaallisia toimia vastaan.

Lisätietoja: Tero Vihavainen
Toimialajohtaja, avaruus